

Protocol Informeren (gescheiden) ouders

Inleiding

Scholen krijgen steeds vaker te maken met de gevolgen van een echtscheiding. Daarbij komt onder meer de vraag aan de orde hoe de school de gescheiden ouders moet informeren over de vorderingen van hun kind. Hierbij moeten de volgende uitgangspunten in acht worden genomen:

- * bij de informatievoorziening staat het belang van het kind voorop;
- * met de ouders moet op een open en transparante wijze worden gecommuniceerd en zorg er voor dat je de ouders zo vroeg en zo concreet mogelijk meeneemt in de eventuele zorgen over het kind;
- * de school moet een veilig klimaat voor de leerling creëren en een neutrale rol vervullen in de richting van de gescheiden ouders door onder meer beide ouders gelijkkelijk van informatie te voorzien.

Wettelijk kader

Bij het verstrekken van de informatie zijn de volgende wetteksten van belang:

In artikel 11 van de Wet op het primair onderwijs:

“Het bevoegd gezag rapporteert met inachtneming van het leerling- en onderwijsvolgsysteem, bedoeld in artikel 8, zes lid, over de vorderingen van de leerlingen aan hun ouders.”

In artikel 377b van het Burgerlijk Wetboek:

“De ouder die met het gezag is belast, is gehouden de niet met het gezag belaste ouder op de hoogte te stellen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van het kind en deze te raadplagen – zo nodig door tussenkomst van derden – over daaromtrent te nemen beslissingen. Op verzoek van een ouder kan de rechter ter zake een regeling vaststellen.”

In artikel 377c van het Burgerlijk Wetboek:

“Onverminderd het bepaalde in artikel 377b van dit boek wordt de niet met gezag belaste ouder desgevraagd door derden die beroepshalve beschikken over informatie inzake belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen, daarvan op de hoogte gesteld, tenzij die derde de informatie niet op gelijke wijze zou verschaffen aan degene die met het gezag over het kind is belast dan wel bij wie het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, of het belang van het kind zich tegen het verschaffen van informatie verzet.”

Toepassing van de regelgeving in verschillende situaties

Wanneer er sprake is van een scheiding dan kunnen zich vervolgens verschillende situaties voordoen. In het navolgende zal nader op die specifieke situaties worden ingegaan.

In dit protocol wordt gesproken over ouders waarbij het begrip ouder juridisch als volgt wordt omschreven:

De moeder van een kind is:

- de vrouw uit wie het kind geboren is, of;
- de vrouw die het kind heeft geadopteerd.

De vader van een kind is:

- de echtgenoot van de moeder, als het kind tijdens het huwelijk geboren wordt, of;
- de man die het kind heeft erkend of geadopteerd, of;
- de man van wie de rechter het vaderschap heeft vastgesteld.

Wanneer men getrouwd is dan hebben beide ouders het gezag over de kinderen. Onder huwelijk wordt ook het geregistreerd partnerschap verstaan. Wanneer er geen sprake is van een huwelijk of geregistreerd partnerschap dan heeft de moeder (ingeval van 18 jaar en ouder) automatisch het gezag over het kind maar de vader niet. Ouders kunnen in dat geval samen het gezag krijgen doordat:

1. de partner van de moeder het kind erkent, en;
2. de ouders een verzoek daartoe indienen bij de Rechtbank en hun gezamenlijk gezag wordt ingeschreven in het Centraal Gezagsregister.

n.b. sinds 2015 kan ook een vrouw de tweede juridische ouder worden door: huwelijk met de moeder, erkenning, adoptie of vaststelling van het ouderschap. In dat geval spreekt men van duo-ouderschap.

Overigens hebben de ouders naar de school een (schriftelijke) informatieplicht. Dit houdt in dat de ouders de school in kennis moeten stellen van hun burgerlijk staat en eventuele wijzigingen hierin. Bovendien moeten ouders de school een kopie verstrekken van eventuele officiële stukken (b.v. een ouderschapsplan, ouderlijk gezag, vaststelling vaderschap door rechter etc.).

1. Ouderlijk gezag door beide ouders en co-ouderschap

Wanneer beide ouders het ouderlijk gezag hebben en de leerling woont bij één van de ouders dan wordt in eerste instantie de informatie verstrekt aan de ouder bij wie de leerling in huis woont. De school mag er vanuit gaan dat alle informatie die aan die ouder wordt verstrekt door die ouder aan de andere ouder wordt doorgegeven. Wanneer het de school bekend is dat de verstrekte informatie niet wordt doorgegeven dan dient de ouder die de informatie niet ontvangt, desgevraagd, van dezelfde informatie te worden voorzien tenzij het belang van de leerling zich hiertegen verzet. Wanneer de leerling beurtelings bij één van de ouders woont dan zal de informatie worden verstrekt aan de ouder waar zich de leerling op dat moment bevindt. Ook in deze situatie is het bovenstaande van toepassing.

Voor inschrijving op een school, (de start van) jeugdhulp, diagnostiek e.d. heb je toestemming van beide ouders nodig. Geeft de ene ouder wel toestemming en de andere niet dan geldt dit als een weigering. De wet geeft geen vormvoorschrift dus een mondelinge toestemming is ook rechtsgeldig. Een voorwaarde is dan wel dat het zorgvuldig (datum, beschrijving situatie waaronder toestemming is gegeven etc.) wordt aangetekend in het dossier.

2. Het ouderlijk gezag is aan één van de ouders toegekend

Ouders kunnen samen of alleen aan de rechter vragen het ouderlijk gezag aan één van de ouders toe te kennen. In dat geval zijn genoemde artikelen 377 b en c uit het Burgerlijk Wetboek van toepassing. Kort samengevat: de met het gezag belaste ouder wordt door de school geïnformeerd over de vorderingen en die ouder is gehouden die informatie door te geven aan de niet met het gezag belaste ouder. Wanneer het de school bekend is dat dit niet gebeurt dan is de school verplicht ook de niet met het gezag belaste ouder van dezelfde informatie te voorzien als die daarom vraagt tenzij het belang van de leerling zich tegen het verstrekken van die informatie verzet (b.v. de leerling verblijft op een geheim adres). Overigens kan ook een rechter beslissen dat de ouder zonder gezag geen informatie krijgt.

3. Gezamenlijk gezag van ouder en niet-ouder

Gezamenlijk gezag is het gezag van een ouder en niet-ouder samen. Dit gezag kan op twee manieren worden verkregen:

- automatisch wanneer het kind tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap is geboren en het kind geen andere ouder heeft, of;
- via de rechter.

Gezamenlijk gezag is gelijk aan ouderlijk gezag en hiervoor geldt dus het onder 1 gestelde.

4. Er is sprake van voogdij of gezamenlijke voogdij

Een leerling krijgt een voogd wanneer:

- de ouders zijn overleden, of;
- de ouders geen gezag mogen hebben, of;
- de ouders ontheven of ontzet zijn uit het gezag.

Voogdij wordt door een ander dan een ouder uitgeoefend. Een voogd wordt benoemd door de rechter.

Wanneer er sprake is van een voogd dan geldt voor de school de onder 2 omschreven informatieplicht.

n.b. een gezinsvoogd organiseert bij een ondertoezichtstelling (OTS) hulp en steun in het gezin. Een gezinsvoogd is geen wettelijk vertegenwoordiger, want bij een OTS houden de ouders het gezag. Alleen als een kind uit huis is geplaatst, kan een rechter in bijzondere gevallen de gezinsvoogd machtigen om beslissingen te nemen over hulp, behandeling en/of schoolkeuze.

5. Er is sprake van een stiefouder

Een stiefouder heeft wel een onderhoudsplicht voor de leden van het gezin maar draagt geen ouderlijk gezag over de kinderen. De school heeft dus geen informatieplicht in de richting van een stiefouder. Op gemeenschappelijk verzoek van de met het gezag belaste ouder en de nieuwe partner kan een rechter medegezag toekennen aan de partner. Gezamenlijk gezag geeft de niet-ouder dezelfde gedragsrechten en –plichten als de ouder die het gezag heeft. In dat geval geldt wel de informatieplicht.

6. Pleegouder

Een pleegouder voedt een kind in zijn gezin op maar heeft geen gezag. Is het kind onder toezicht gesteld en uit huis geplaatst in een pleeggezin dan blijft het gezag in handen van de ouders. Zij moeten toestemming geven voor plaatsing op school, jeugdhulp e.d.

Heeft de rechter het gezag van de ouders beëindigd en het kind in een pleeggezin geplaatst dan oefent doorgaans (een medewerker van) een gecertificeerde instelling de voogdij over het pleegkind uit. In dat geval is het onder 4 gestelde van toepassing.

Schema voor het vaststellen van ouderschap en gezag¹

1. Was de moeder bij de geboorte getrouwd?

Ja, dan zijn beide echtgenoten automatisch juridisch ouder geworden en hebben ze samen gezag.

¹ Bron: Factsheet ouderschap, gezag en scheiding van mr. Lydia Janssen

2a Was de moeder bij de geboorte niet getrouwd?

Dan is de moeder (18+) automatisch Juridisch moeder geworden en heeft ze alleen het gezag.

2b Heeft een man/vrouw het kind van een niet getrouwde moeder voor de geboorte, bij de geboorte of daarna erkend?

Dan is de erkenner de vader / duo moeder geworden van het kind (erkenning is geen gezag!)

2c Hebben de moeder en de erkenner hun gezamenlijk gezag ingeschreven in het Centraal Gezagsregister?

Nee, dan is de erkenner wel de juridisch ouder van het kind maar heeft alleen de moeder het gezag.

Voorbeeldtekst voor een schoolprotocol

a. Uitgangspunten:

- de school is primair gericht op het verzorgen van onderwijs. Rust en veiligheid zijn hiervoor belangrijke voorwaarden. Als ouders conflicten hebben dan worden deze buiten de school en het schoolterrein opgelost;
- de school vervult in de richting van de ouders een neutrale rol;
- het is de verantwoordelijkheid van de ouders elkaar te informeren over de ontwikkelingen van het kind;
- bij de informatievoorziening vanuit de school staat het belang van het kind voorop;
- het is in het belang van het kind wanneer beide ouders op een positieve wijze bij de school betrokken zijn.

b. Informatievoorziening vanuit de school

- De school houdt de ouders op de hoogte van de ontwikkelingen van het kind en de schoolorganisatie. Algemene informatie betreffende de school zoals de schoolgids en nieuwsbrieven zijn voor ouders toegankelijk via de website van de school. Specifieke informatie over het kind wordt aan de ouders verstrekt met inachtneming van de regels zoals vastgelegd in het "protocol informeren (gescheiden) ouders".
- Alle afspraken die in het schoolprotocol zijn opgenomen, gelden als zijnde informatievoorziening in de breedste zin van het woord, dus ook voor digitale informatieverstrekking;
- Wij nodigen ouders uit om bij voorkeur zoveel mogelijk aanwezig te zijn bij geplande gesprekken over het kind zoals de 10-minuten gesprekken en rapportgesprekken. Wanneer dit in zwaarwegende omstandigheden onmogelijk is, kan (na overleg met de directie) een afzonderlijke afspraak worden gemaakt.

c. Informatieverstrekking door de ouders

- De ouders hebben naar de school een schriftelijke informatieplicht. Dit houdt in dat de ouders de school in kennis moeten stellen van hun burgerlijke staat en eventuele wijzigingen hierin.
- De ouders verstrekken de school een kopie van eventuele officiële stukken betreffende het kind (ouderschapsplan, ouderlijk gezag, bezoekrecht e.d.).
- Ingeval van een nieuwe partner wordt de ouder verzocht eventuele afspraken over de rol van de partner schriftelijk aan ons door te geven.

d. Verlofaanvragen

- Verlofaanvragen kunnen alleen worden gedaan door ouders met ouderlijk gezag. Wanneer het verlof wordt aangevraagd door één van de ouders dan gaat de school er vanuit dat de ouders hierover hebben gecommuniceerd. Wanneer het bij de school bekend is dat de ouders hierover niet communiceren dan zal de verlofaanvraag ook aan de andere ouder worden voorgelegd.

e. Ophalen van het kind

- Een kind kan alleen opgehaald worden door ouders met ouderlijk gezag. Wordt het kind opgehaald door een ander dan de ouder met het ouderlijk gezag dan moet de school, hiervan (schriftelijk) op de hoogte zijn gesteld.
- Wanneer wordt afgeweken van de afspraken met betrekking tot het ophalen van het kind tijdens of na schooltijd neemt de school hierover telefonisch contact op met de (verzorgende) ouder.

f. Bijwonen van schoolactiviteiten

- De uitnodiging voor schoolactiviteiten (zoals feesten, maandsluitingen e.d.) waarbij ouders welkom

zijn geldt in principe voor beide ouders. Ingeval ouders hierover afspraken maken dan wordt de school hiervan in kennis gesteld.